

STATSMINISTER GRO HARLEM BRUNDTLAND

Innlegg i Generaldebatten, Nordisk Råd

Kuopio, 14. november 1995

President,

Ved denne sesjonen i Nordisk Råd står vi ved slutten av en reformperiode - og ved begynnelsen av en ny giv for det nordiske samarbeidet.

Vi kan glede oss over at Nordisk Råd tidligere i høst gjorde endringer i sin arbeidsform og prioriteringer. Nå kan både Rådet og regjeringssiden samle seg om de tre satsingsområdene; kultur og nordisk identitet, samarbeid om europeiske spørsmål og samarbeid med nærområdene.

Den prosessen statsministrene tok initiativet til i 1991 er vel i havn. Nå ser vi fremover. Fellesnevneren er klar: Enten vi er med i EU eller EØS, enten vi står innenfor eller utenfor NATO - så har vi Norden felles. Samarbeidet - slik det nå er innrettet - bygger opp om nordisk kultur og identitet og bidrar til at vi alle kan trekke på et nordisk fellesskap i det bredere europeiske og internasjonale samarbeidet.

En hovedkonklusjon i statsministrenes rapport fra 1992 var at mange av de oppgavene som tidligere hørte hjemme i det nordiske samarbeidet, nå hadde sin naturlige plass i en enda bredere internasjonal sammenheng.

Vår konklusjon var at dette var en styrke for Norden. Der vi var tidlig ute, hadde andre land kommet etter. Vi fikk et felles arbeidsmarked midt på 50-tallet. Nå gjelder den ordningen i hele Vest-Europa.

På andre områder bidro det europeiske samarbeidet til at vi kunne nå nordiske mål. Vi greide aldri å skape et nordisk hjemmmarked alene. Nå er det målet nådd gjennom EØS-avtalen, til glede for vårt nordiske arbeids- og næringsliv.

Neste skritt kan bli et historisk samarbeid på energiområdet. Fra norsk side er vi rede til å gå aktivt inn i dette - den dag våre naboer har avklart sine nasjonale holdninger til fremtidens energivalg.

Ved denne sesjonen har også vernet om den nordiske passunionen stått i sentrum. Også her var vi tidlig ute - 40 år før landene lenger sør i Europa. Når følger de etter, og EU-landene Danmark, Sverige og Finland ønsker ikke å stå på utsiden av en europeisk yttergrense. Derfor søker vil de mot å bli med i Schengen-samarbeidet.

Norge og Island ønsker heller ikke å komme utenfor yttergrensen - med passkontroll på Svinesund og grensevakter langs svenskegrensen. Derfor har de nordiske landene stått sammen i tilnærmingen til Schengen-landene. Alle ønsker vi å holde fast ved den nordiske passunionen. Derfor tror vi på en løsning der Norge og Island får en tilknytningsform til samarbeidet som tar vare på den kanskje viktigste

nordiske fellesverdier - passfriheten - og som gjør at vi alle blir med på felles europeiske løft mot organisert kriminalitet og narkotikatrafikk.

Så er det dem som spør: Det kan da ikke være mulig å finne en slik løsning? Det spørsmålet hørte vi også da vi forhandlet om EØS-avtalen. Men det var mulig, nettopp fordi alle hadde interesse i å lykkes. Det har vi også nå.

President,

I Norden kan vi nå konsentrere felles ressurser og innsats til de områdene som styrker kultur, samhold og identitet. Vi følger tråden fra reformarbeidet; det vi gjør skal ha nordisk nytte.

Den rapporten som foreligger om de nordiske institusjonene er et grundig stykke arbeid. Nå skal vi ta oss tid til å studere innholdet. Vi bør gjøre det fordomsfritt - på regjeringssiden og i partigruppene i Rådet. Det vil være institusjoner som det ikke lenger er en sterk nok nordisk begrunnelse for å videreføre. Det vil være institusjoner som kan greie seg med mindre penger.

Men vi skal ikke glemme; de felles nordiske institusjonene er en viktig del av det nordiske bindingsverket. Det er klart det kan være institusjoner som ikke bidrar så synlig til konkurranseevnen, men som utvikler den nordiske samhörigheten. Det er en styrke for oss, og vil ikke alltid være mulig å sette tall på. Det vi vet er at nordisk samhörighet - det er nordisk nytte.

La oss ha med oss dette i denne gjennomgangen: Vi kan sikkert bruke ressursene bedre. Men det nordiske samarbeidet er ikke kostbart. Det koster hver nordboer mindre enn 30 kroner i året. Det tror jeg det er verdt.

Sammen skal vi også vi også vie krefter til å påvirke det nye Europa som nå tar form. Det europeiske samarbeidet har fått en sterkere nordisk dimensjon. Våre nærområder - med alle sine utfordringer - er kommet høyere på dagsorden. Nå må vi gjøre det vi kan for at det vi har felles kan vinne fram.

De nordiske EU-landene fører an for å plassere miljø og sysselsetting på dagsorden for EUs regjeringsskonferanse. De arbeider skritt for skritt for mer åpenhet og mer likestilling. I alt dette kan de regne med bred nordisk støtte.

I Østersjø- og Barentsregionen utvikles noe av det mest konkrete samarbeidet med Russland og de nye demokratiene. Dette må vi fortsatt drive fram, hver for oss, sammen og med andre europeiske land. For å samle oss om det vi har felles bør vi følge opp forslaget om en felles nærområdestrategi, slik det kommende finske formannskapet foreslår. Vi trenger ikke store ord, men konkrete forslag til innsats der vi kan komme lenger om vi slår kreftene sammen.

Det planlagte Europa-forum i mars kan bli en milepæl for Rådets arbeid. Om vi lykkes, kan vi bringe den europeiske debatten nærmere vår nordiske hverdag. Vi kan få en felles nordisk meningsbrytning om spørsmål som engasjerer sterkt i alle våre land. Denne fleksible arbeidsformen bør vi utvikle videre med nye tema. Fra norsk side vil vi arbeide for et temaforum om kultur og identitet i Oslo i 1997.

President,

Internasjonalt har de nordiske land gjennom felles opptreden skaffet seg en profil og et grunnlag de aldri ville ha oppnådd hver for seg. Nordisk samarbeid studeres som modell for regionalt samarbeid i Mellom-Amerika og det sørlige Afrika. Under mitt besøk til Kina i forrige uke ble nordisk blandingsøkonomi omtalt som et mulig kompromiss i avveiningen mellom marked og samfunnsstyring. I det tidligere Jugoslavia gjør den nordiske kontingenten en viktig jobb - og like viktig blir jobben når vi nå endelig kan se begynnelsen på fred og den krevende gjenoppbyggingen.

Under markeringen av FNs 50-års jubileum hadde vi en nær nordisk samordning. Man har kjent Norden igjen - i de mange innlegg vi har holdt gjennom jubileumsåret, gjennom markeringene i New York eller i den felles markering som de nordiske statsministre sto sammen om i internasjonal presse i oktober.

La oss holde fast ved dette. Vi taper alle på en svekket nordisk profil. Arbeidsformene er nå tilpasset at tre land er med i EU. Men vi skal ikke gjøre skillet større enn nødvendig.

EU vil ha felles markeringer på en lang rekke områder, og på mange av dem vil Norge og Island kunne slutte seg til. Men vi svekker heller ikke europeisk samhørighet ved å gjøre noen nordiske markeringer - for menneskerettighetene, for solidaritet med de fattige landene, for miljøet og for støtte til FNs fredsbevarende operasjoner.

Tvert i mot - jeg tror vi kan tilføre noe ekstra. Andre europeiske land handler slik - i enkelte saker og for egen del. Da kan vi i Norden handle slik samlet.

President,

Den finske statsministers redegjørelse her i dag har satt kursen. Nå skal vi arbeide sammen - i Nordisk Råd, i ministerrådene og på de mange nivåene som utgjør det brede, folkelige fellesskapet i Norden. Fra norsk side stiller vi opp for det nordiske samarbeidet som kan bli viktigere for alle våre land og landene rundt oss enn noen gang før.